

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Vår ref:
24/00920-2

Saksbehandler:
Lise K. Raffelsen Hope

Dato:
17. januar 2025

Svar på høring- Forslag til endringer i Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven)

Barneombudet takker for anledningen til å gi innspill til forslag til endringer i Lov om folkehelsearbeid. Med bakgrunn i barneombudets mandat, vil vi gi innspill knyttet til barn og unge og ivaretagelse av deres rettigheter.

Barneombudets støtter departementets forslag

- til krav om å vurdere og vektlegge hensynet til barnets beste
- om å legge inn vold og overgrep som tiltakskategori i §7
- om ny bestemmelse i § 4, 5.ledd om at kommunen skal ha oppmerksomhet på spesielle helseutfordringer i den samiske befolkningen der det er relevant
- om at det skal stilles samme krav til staten som til kommuner og fylkeskommuner i det å beskytte, fremme og utjevne helse i befolkningen

Barneombudet ber om at

- barnets rett til å bli hørt innarbeides i loven som en plikt til kommune, fylkeskommune og stat

Barns rett til å bli hørt etter Grunnloven og FNs barnekonvensjon

Barneombudet støtter departementets forslag om at hensynet til barnets beste tas inn som en sentral føring i tolkningen av loven i det statlige, fylkeskommunale og kommunale folkehelsearbeidet. Dette er en svært viktig bestemmelse som staten gjennom lovgivning kan bidra til at realiseres.

Krav om å vurdere og vektlegge barnets beste ved bestemmelsen om tiltak i folkehelsearbeidet mener vi videre at vil bidra til felles forståelse, understøtte samarbeid og gi konsistens på tvers av myndighetsnivå. Vi savner imidlertid en formulering som presiserer barns rett til å bli hørt, til å medvirke i spørsmål som gjelder dem selv. Barns rett til medvirkning er forankret i både Grunnlovens § 104 og i barnekonvensjonen. For å oppfylle kravene i barnekonvensjonen, skal barn og unge ha mulighet til å uttale seg, og de skal aktivt involveres i viktige beslutninger som tas.

Torggata 2-4,
0181 Oslo

Postboks 8889 Youngstorget,
0028 Oslo

Barnekomiteen understreker at barnets rett til å bli hørt er viktig for å realisere deres rett til helse.¹ Komiteen påpeker videre at dette omfatter deres syn på hvilke tjenester de trenger, hvordan og hvor de er best ivaretatt, hvilke barrierer som finnes for tilgang til eller bruk av tjenester, og kvaliteten på tjenestene.²

God ivaretagelse av medvirkning fra barn og unge mener vi også vil understøtte ambisjonen om å videreutvikle og forsterke det kunnskapsbaserte folkehelsearbeidet. Barns egne erfaringer og innspill vil bidra til et mer treffsikkert beslutningsgrunnlag, bedre måloppnåelse og ressursbruk, i tråd med departementets ambisjon. Samtidig vil det kunne bidra til at mangfoldet av barn og unges stemmer bli hørt uavhengig av funksjonsnivå, kulturell bakgrunn, og om de selv er brukere av tjenester eller er barn som pårørende.

Barns rettigheter har en sterk rettslig stilling i Norge gjennom barnekonvensjonens inkorporering i menneskerettsloven og Grunnloven § 104, hvor barns rett til å bli hørt og barnets beste er tatt inn. Det er imidlertid stor forskjell på hvordan barns rettigheter blir gjennomført. Barneombudet erfarer at barns rettsstilling er sterkere der barnets beste og barns rett til å bli hørt er eksplisitt tatt inn i særlovene. Vi ber derfor om at oppfyllelsen av barns rett til å bli hørt, til å medvirke tas inn i endringer i Lov om folkehelsearbeid.

Annet

Notatet viser til økt andel barn og unge som er registrert med diagnosekoder med psykiske lidelser i primærhelsetjeneste, og at psykisk helse er definert som en av kommunens største folkehelseutfordringer. Gjennom vårt arbeid har vi sett at det er stor variasjon i kommunenes tilbud om psykisk helsehjelp³. Vi støtter departementets forslag om å legge psykisk helse inn i tiltaksområder i kap.2, §7.

Departementet oppfordrer til at Helsedirektoratets veileder «Psykisk helsearbeid for barn» brukes. Det slutter vi oss til, og er glade for å se at departementet også oppfordrer kommunene til å «... være særlig oppmerksom på barn og unge med funksjonsnedsettelse, barn og unge som bryter med normer for kjønn eller seksualitet, barn med minoritets- eller urfolksbakgrunn, og barn som er pårørende.» (s.52)

Med vennlig hilsen

Ivar Stokkerei
fagsjef

Lise K. Raffelsen Hope
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.

¹ FNs barnekomité (Committee on the Rights of the Child). General Comment nr. 12: The right of the child to be heard. CRC/C/GC/12. (2009). (s. 23 og 24).

² FNs barnekomité (Committee on the Rights of the Child). General Comment nr. 15: On the right of the child to the enjoyment of the highest attainable standard of health (art. 24). CRC/C/GC/15. (2013). (s. 7).

³ <https://www.barneombudet.no/uploads/documents/Publikasjoner/Fagrappporter/Hvem-skal-jeg-snakke-med-na.pdf>